

ӘОЖ 37.072-062

## KORONAVİRÜS PANDEMİSİ DÖNEMİNDE TÜRKİYE’DEKİ ÖZEL OKULLARDA VERİLEN EĞİTİM ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME

**PARLAR Merve**

Türk Dili Bilim Uzmanı, Darüşşifa Okulları, Türkiye/Ankara  
e-mail: merveparlar50@gmail.com

*Özet.* 2019 yılının son aylarında Çin’de ortaya çıkan koronavirüsü kısa sürede pek çok ülkeye yayılmış ve tüm dünyada pandemi ilan edilmiştir. Bu süreçte tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de başta sağlık olmak üzere pek çok alanda çeşitli sıkıntılar yaşanmış ve bu sıkıntılar için iyileştirme çalışmaları yapılmıştır. Bu alanlardan en önemlisi de sağlıktan sonra eğitim alanı olmuştur. Bu yazımızda Türkiye’deki özel okullarda eğitim sistemi ve bunun öğretmen–öğrenci-veli üçgenindeki yansımaları üzerinde duracağız.

*Anahtar Kelime:* Pandemi sürecinde eğitim, Türkiye’deki özel okullar, acil uzaktan eğitim, online eğitim.

*Giriş.* Dünya Sağlık Örgütü Çin Ülke Ofisi, 31 Aralık 2019 tarihinde, Çin’in Hubei eyaletinin Vuhan şehrinde, sebebi o an için bilinmeyen zatürre vakaları bildirmiş ve 5 Ocak 2020 tarihinde ise daha önce insanlarda tespit edilmemiş yeni bir koronavirüs tanımlanmıştır. Başlangıçta 2019- nCoV olarak ifade edilen bu hastalık, daha sonra Covid-19 olarak adlandırılmış ve Çin’de ortaya çıktıktan sonra, üç ay gibi kısa bir süre içerisinde tüm dünyayı etkisi altına almış (WHO, 2020a) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2020b) tarafından 11 Mart 2020’de küresel bir pandemi olarak ilan edilmiştir.

Tüm dünyada ilan edilen koronavirüs pandemisi dünya genelinde eğitim sistemlerini etkilemiş, yaygın bir şekilde okulların ve üniversitelerin kapanmasına neden olmuştur (Wikipedia, 2020a). Eğitim kurumlarının kapatılması ve yüz yüze eğitime ara verilmesiyle dünyada tüm eğitim düzeylerinden öğrenci nüfusunun yaklaşık yarısına tekabül eden 1,6 milyar öğrencinin eğitimi kesintiye uğramıştır (UNESCO, 2020a; UNICEF, 2020).

Türkiye’de ise 11 Mart 2020’de ilk Covid-19 vakası görülmüş ve hızla alınan bir kararla 16 Mart’ta tüm okullarda yüz yüze eğitim öğretime önce üç haftalık (30 Mart’a kadar) daha sonra ise 2020 bahar dönemi boyunca (19 Haziran’a kadar) ara verilmiştir. Bu süreçte eğitim sisteminin nasıl ilerleyeceği, sınavların nasıl yapılacağı, telafi eğitimlerinin yapılıp yapılmayacağı, öğretmen maaş ve ek derslerinin nasıl ödeneceği ve yöneticilerin nasıl çalışacağına kadar pek çok soru ve sorun ortaya çıkmıştır.

Sonuç itibarıyla eğitimin uzaktan eğitim ile sürdürüleceği, öğrencilerin sınıf geçmeleri ile ilgili olarak birinci dönem notlarının geçerli olacağı ve her koşulda üst

sınıfa geçecekleri açıklanmıştır (Anadolu Ajansı, 2020). Böylece Türkiye’de de yaklaşık 25 milyon öğrencinin yüz yüze eğitimi kesintiye uğramıştır (UNESCO, 2020b). Bu sebeple ülkede pek çok alanda olduğu gibi eğitim alanında da yeni bir sisteme geçmek için adımlar atılmıştır. Tüm dünyada ve dahili Türkiye’de acil uzaktan eğitim (emergency remote education: ERE) uygulamaları başlatılmıştır. Bu sistemde eğitim, pandeminin gereklilikleri üzere online ve açık/uzaktan eğitim olarak başlatılmıştır. Mevcut süreçte Türkiye’de eğitim, devlet okullarında MEB (Millî Eğitim Bakanlığı) eli ile kontrolü sağlanan ve eğitime zorunlu verilen arada son iyileştirmeleri yapıp sisteme oturtulan EBA (Eğitim Bilişim Ağı) üzerinden televizyondan (TRT-EBA TV) yapılan yayınlar ile sağlanmıştır. Eğitim Bilişim Ağı (EBA), Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından öğrencilerin ücretsiz olarak kullanabildiği çevrimiçi bir sosyal eğitim platformudur. Pandemi sürecinde görevli öğretmenlerin bu platform üzerinden çektikleri ders videoları, belirlenen saatlerde tüm Türkiye’deki öğrencilere kademe kademe televizyon üzerinden verilmiştir. İlkokuldan liseye bütün birimlerdeki öğrenciler tüm ana derslere ve diğer derslerin uzaktan yürütülebilecek olanlarına EBA üzerinden erişim sağlamıştır. Bununla birlikte öğrencilerin eğitim-öğretimden tamamen kopmamları için EBA TV’den yapılan uzaktan eğitim faaliyetleri dışında, salgın hastalık dönemlerinde psikolojik sağlamlığın korunması amacıyla aileler ve yetişkinler için bilgilendirme rehberleri hazırlanmış, psikososyal destek hattı kurulmuş ve çevrimiçi etkinlikler yapılmaya başlanmıştır (MEB, 2020a).

Devlet okullarında EBA’dan yürütülen bu uzaktan eğitim sürecinde, devlet okullarındaki öğretmenler bir süre kendi sınıfları bazında öğrencilerle buluşamazken bazı devlet okullarında öğretmenler okul yönetimlerinin isteği ile -EBA programına ek olarak- ‘Zoom’ programı üzerinden kendi öğrencileri ile buluşmuşlardır.

Türkiye’deki özel okullarda ise eğitim öğretime verilen zorunlu ara ile birlikte özel okullar, devlet okullarının uzaktan eğitime geçiş süresini beklemeden kendi kurumsal online sistemlerinden ya da yine Zoom programı üzerinden dersleri yürütmüştür.

Pandemi sürecinde Türkiye’de özel okullarda uygulanan acil uzaktan eğitim ve uzaktan eğitim faaliyetleri aşağıda birimler bazında çeşitli yönleri ile genel olarak incelenecektir.

### **Anaokulu ve İlkokullar**

Yüz yüze eğitime verilen ara nedeniyle uzaktan eğitime geçen özel okulların anaokulu birimlerinde derslere evden bilgisayar ve tabletlerden ders saatleri düşürülerek devam edilmiştir. Yüz yüze eğitimde sabah 08.00-09.00 arası başlayıp akşam 16.00-18.00’e kadar devam eden tam zamanlı ders programları bu süreçte küçük yaş grubu

öğrencilerin uzaktan eğitimde belli bir süre sonra odaklarının azalacağı da düşünülerek günde 3-4 ders saati olacak şekilde düzenlenmiştir. Yeni sisteme uygun bu ders programlarında İngilizce'den görsel sanatlara; beden eğitiminden etkinlik derslerine tüm dersler yer almıştır. Derslerin etkili uygulanması hususunda özellikle anaokulu öğrencilerinin velilerine büyük görev düşmüştür. Çünkü 3-6 yaş arası öğrencilerin uzaktan eğitimin tüm sorumluluğunu tek başına üstlenmesi ve yerine getirebilmesi pedagojik açıdan pek mümkün değildir. Bunun bir sonucu olarak anaokulu velilerine evdeki mevcut ebeveyn rollerinin üstüne eğitime doğrudan destek veren yeni bir eğitimci rol daha eklenmiş oldu. Bu rolün getirileri ve sorumlulukları hususunda özel okullardaki Rehberlik Birimleri tarafından velilere gerekli rehberlik ve psikolojik destek sağlanmış ve süreç, olabileceği kadar az sorunla tamamlanmıştır.

İlkokullarda acil uzaktan eğitim (Emergency Remote Education) bazı sınıflarda kısmî sorunlarla ilerlerken bazı sınıflar bu sistemden olumsuz etkilenmiştir. İlkokul öğretmenlerinden edindiğimiz bilgiler doğrultusunda sistemden olumsuz etkilenen sınıflar 1 ve 4. Sınıflar olarak belirlenmiştir. Bu süreçte 1. Sınıfların dezavantajı birçok öğrencinin okuma-yazmaya geçmemiş olması, birçoğunun da henüz geçmiş olmasıydı. Russel (1999) meta analiz çalışmasına göre her ne kadar eğitim teknolojileri ve uzaktan eğitim, doğru bir şekilde yapılandırıldığında yüz yüze eğitim ile arasında bir fark yoktur dese de ilkokulda uzaktan eğitimle okuma-yazmayı öğretmenin ya da pekiştirmenin yüz yüze eğitimde olduğundan daha zor olduğu öğretmenler, öğrenciler ve veliler tarafından gözlemlenmiştir.

Bu kademede olumsuz etkilenen sınıflardan bir diğeri de müfredattaki ders yoğunluğu bakımından 4. Sınıflar olmuştur. Yüz yüze eğitimde konuları bir ders yılına ancak sığan 4. Sınıflar, uzaktan eğitimde okulların kendi sistemlerini, EBA'yı ve ek dersleri takip ederek konuları pekiştirmiş ve eksiklerini tamamlamışlardır.

Bununla birlikte diğer sınıflarda (2 ve 3.) ve genel olarak ilkokulda teknik olarak bilgisi ve donanımı fazla olan, araştıran ve değişik web2.0 araçları bilgisine sahip olan sınıflar süreci sıkıntısız götürmüştür. Bu süreçte aileler özel okullara verdikleri paranın da tam olarak karşılığını alabilmek için çocukları ekran başından ayırmamış, fizikî donanımı tam olan öğrencileri keyifli ve motive bir şekilde ekran başında tutmak da öğretmenin donanımı ile doğru orantılı seyretmiştir.

### **Ortaokul ve Liseler**

Pandemi sürecinde özel ortaokul ve liselerdeki acil uzaktan eğitim (ERE), okulun altyapı durumuna göre ya kendi kurumsal online sistemlerinden online canlı ders veya video kayıt yöntemi ile yapılmış ya da pek çok özel okulun ve dahili devlet okullarının da yaygın olarak kullandığı Zoom programı üzerinden yürütülmüştür. Acil uzaktan eğitim derslerinde öncelik ortaokulda matematik, Türkçe, sosyal bilgiler, fen bilgisi;

lisede matematik, Türkçe, fizik, kimya, biyoloji, tarih, coğrafya gibi temel derslere verilmiştir. Temel derslerdeki ders saati süresinde bir azalma olmamış, yüz yüze eğitimde olduğu gibi 40 dakika olarak devam etmiştir. Çünkü ortaokul ve liselerde anaokulu ve ilkokullara nazaran öğrencilerin yaş aralığı büyüdüğü için ekrana odakta kalma süresi de aynı orantıda artmaktadır.

Birçok özel okulda temel derslerdeki sistemin kısa sürede oturması ile birçoğunda da temel derslerle birlikte olmak üzere görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi gibi dersler de online olarak verilmeye başlanmıştır.

Bunların yanında Türkiye'deki özel okulların hemen hemen hepsinde ortaokul ve lise kademelerinin sınav grubu (8 ve 12. Sınıflar) öğrencilerine yönelik ek dersler, grupla ve bireysel soru çözüm saatleri ve okulların rehberlik birimleri tarafından verilen psikolojik destek dersleri de koyulmuş, öğrenciler hem akademik hem de psikolojik olarak sürekli desteklenmiştir.

Genel olarak bakılacak olursa pandemi sürecinde Türkiye'deki özel okullarda eğitimin bir gün bile aksaklık yaşanmadan ve eğitimin kalitesi ön plana alınarak yürütülmesi için öğretmenler ve idareciler başta olmak üzere azamî derecede gayret gösterilmiştir. Akademik başarının yanı sıra psikolojik destek için okul rehberlik birimleri online eğitimler ile pandemi sürecine yönelik eğitim ve seminerler düzenlemiş, konunun uzmanları ile öğrencileri buluşturmuştur. Böylece özel okullardaki öğrenciler okullarının online derslerini ve EBA'yı takip ederek akademik bilgiye ulaşmış, zaman zaman psikologlar ve uzmanlar ile buluşarak da psikolojik açıdan destek ile süreci tamamlamışlardır.

*Sonuç.* Bu çalışma bağlamında Covid-19 pandemisi sürecinin Türkiye'deki özel okullarda verilen eğitime yansımaları genel olarak incelenmiş, doğrudan veya dolaylı bazı etkileri ele alınmıştır. Bu süreçte Türkiye'nin eğitim alanında aldığı önlemler ve attığı adımlardan bahsedilmiştir. Türkiye'de anaokulundan ortaöğretime kadar özel okullardaki sistemden ve işleyişten söz edilmiştir. Bu süreçte özel okullar her ne kadar devlet okullarına oranla süreci daha yoğun ve aktif geçirse de pandemi sebebiyle ikinci hatta üçüncü dalga riski ile eğitimin tekrar kesintiye uğrama ihtimali tüm dünyayı olduğu gibi ülkemizi de endişelendirmektedir. İlk dalga ile birlikte gerek özel okullarda gerekse devlet okullarında acil bir eğitim planı çizilmiş ve uygulanmışsa da bu süreci, eğitimde köklü değişikliklere gitmek ve stratejik planlamaları iyileştirmek için fırsata çevirmek gerektiğini ifade etmekte yarar görüyoruz.

\* Değerlendirme ve önerileriyle yazının gelişmesine katkı sağlayan özel okul öğretmenleri Sayın Esma Hilâl Karaaslanoğlu'na, Sayın Elif Banu Yetimoğlu'na, Sayın Necati Karayel'e ve Sayın Nurettin Özkazana'a teşekkür ederim.

#### КАЙНАҚÇA

Milli Eğitim Bakanlığı. (2020a, 04 01). Koronavirüs travmasına karşı "Psikosoyal destek çağrı merkezi" Öğrenci ve velilerimizin hizmetinde. Milli Eğitim Bakanlığı: <http://meb.gov.tr/koronavirus-travmasina-karsi-psikosoyal-destek-cagri-merkezi-ogrenci-vevelilerimizin-hizmetinde/haber/20617/tr> (Erişim Tarihi: 11 Ekim 2020).

Russel, T. L.(1999). The No significant difference phenomenon as reported in 355 research reports, summaries and papers. USA: North Carolina State University.

UNESCO. (2020a). School closures caused by Coronavirus (Covid-19). UNESCO. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2020).

UNESCO. (2020b). Startling digital divides in distance learning emerge. UNESCO. <https://en.unesco.org/news/startling-digital-divides-distance-learning-emerge> (Erişim Tarihi: 8 Ekim 2020).

UNICEF. (2020). UNICEF and Microsoft launch global learning platform to help address COVID-19 education crisis. UNICEF. <https://www.unicef.org/press-releases/unicefand-microsoft-launch-global-learning-platform-help-address-covid-19-education> (Erişim Tarihi: 8 Ekim 2020).

WHO. (2020a). Coronavirus disease 2019 (COVID-19) Situation Report – 52. [https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200312-sitrep52-covid-19.pdf?sfvrsn=e2bfc9c0\\_4](https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200312-sitrep52-covid-19.pdf?sfvrsn=e2bfc9c0_4) (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2020).

WHO.(2020b). WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020, <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-sopening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2020).

Wikipedia. (2020a). Impact of the 2019–20 coronavirus pandemic on education. [https://en.wikipedia.org/wiki/Impact\\_of\\_the\\_2019%E2%80%9320\\_coronavirus\\_pandemic\\_on\\_education](https://en.wikipedia.org/wiki/Impact_of_the_2019%E2%80%9320_coronavirus_pandemic_on_education), (Erişim Tarihi: 11 Ekim 2020).

Парлар М.  
Түрік тіл білі магистрі, Дарушифа мектебі  
Түркия / Анкара

#### **Коронавирус пандемиясы кезеңінде Түркиядағы жекеменшік мектептерде берілген білім туралы жалпы көзқарас**

*Аңдатпа.* 2019 жылдың соңғы айларында Қытайда пайда болған коронавирус қысқа уақытта көптеген елге жайылды және әлемдік пандемияға айналды. Осы уақытта басқа елдер секілді Түркияда да денсаулық саласынан бастап көптеген салада қиындықтар туды

және ол қиындықтарды жеңу үшін жақсарту жұмыстары жасалды. Сол салалардың ішіндегі ең маңыздысы денсаулықтан кейін білім саласы болды. Жұл мақалада Түркиядағы жекеменшік мектептердегі білім жүйесі және оның мұғалім-оқушы-басқарушы үштігінің арасындағы байланыс зереледі.

*Кілт сөздер:* Пандемия уақытындағы білім, Түркиядағы жекеменшік мектептер, қашықтан білім беру, онлайн білім

Parlar M.  
Master of Turkish Language, Darüşşifa Schools  
Turkey, Ankara

**During the coronavirus (covid-19) pandemic period an overall assessment on training in special schools in Turkey**

**Abstract.** The coronavirus, which emerged in China in the last months of 2019, spread to many countries in a short time and was declared a pandemic all over the world. In this process, as in all countries, especially in Turkey have been experienced various health problems in many areas and improvements have been made for these problems. The most important of these fields has been education after health. In this article we will focus on the education system in private schools in Turkey and its reflection in the teacher-student-parent triangle.

*Key words:* Education during the pandemic, private schools in Turkey, emergency remote education, online education.